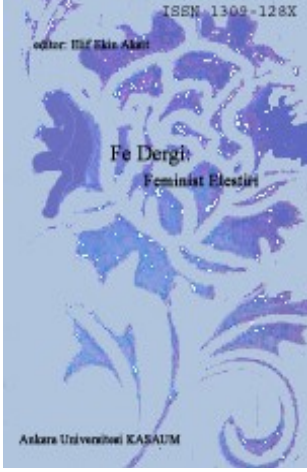

Yayınlayan: Ankara Üniversitesi KASAUM
Adres: Kadın Sorunları Araştırma ve Uygulama Merkezi, Cebeci 06590 Ankara

Fe Dergi: Feminist Eleştiri Cilt 5 Sayı 2
Erişim bilgileri, makale sunumu ve ayrıntılar için:
<http://cins.ankara.edu.tr/>

Kadının Kendi Öyküsüne Sahip Çıkması...
Satı Atakul

Çevrimiçi yayına başlama tarihi: 24 Aralık 2013

Bu makaleyi alıntılanmak için: Satı Atakul, “Kadının Kendi Öyküsüne Sahip Çıkması...,” *Fe Dergi* 5, no. 2 (2013), 1-3

URL: http://cins.ankara.edu.tr/10_1.html

Bu eser akademik faaliyetlerde ve referans verilerek kullanılabilir. Hiçbir şekilde izin alınmaksızın çoğaltılamaz.

Kadının Kendi Öyküsüne Sahip Çıkması...

Satı Atakul

Bu yazı Satı'nın Eksik Etek dergisinin 10 Mart 1998de çıkan 12. sayısının 18. sayfasında yer alan aynı adlı yazısı ve devamında derginin Ankaralı bir grup kadın tarafından nasıl çıkarıldığını anlatan ve dergi çıkmaya devam etmediğinden hiçbir yerde yayınlanmayan bir yazıdan oluşuyor. Katkıları için Gülsen Ülker; İlknur Yüksel ve Gözde Bac Yıldırım'a teşekkürler. Hasretle...

The act of Claiming Her own Story

This piece is a combination of Satı's article with the same title that was issued in Eksik Etek, 10th of March 1998, issue 12, page 18, and the story of how the journal was started by a group of women from Ankara. Thanks to some of these women, namely Gülsen Ülker; İlknur Yüksel and Gözde Bac Yıldırım for their cooperation in bringing this together. With love and longing for Satı...

“Kendilerini adlandırma gücünü onlara kazandıracak yeni öyküler yaratılınca kadar kadınlar, yoksunluğa katlanmayı sessizce sürdüreceklerdir.”

“Kadının çok genç yaşta evlenmesiyle sona eren aşk öyküleri kadınlarla ilgili olup da erkeklerin yaşamlarından bulabileceğimiz, tüm tutkusunu tüketmiş, huzur duygusuyla sona erebilecek tek öykü türüdür. Çok dokunaklı kadın yaşam öyküleri okudum ama bunlar acı doluydu, ödenen bedel ağırdı, yaşanan huzursuzluk yoğundu, çünkü seçenek oluşturacak öyküler bir yana izlenecek hiçbir senaryo, insanın nasıl davranacağını gösteren hiçbir öykü yoktu ortada.”

“ ‘Olmayacak bir şeyi istemek’ kadınları suskunluğa mahkum edebilir... Kadınların hiçbir zaman kastetmeyeceklerine, istemeyeceklerine inandırılacağı şeyleri kastedip isteyebileceklerini düşünmek zordur. Nancy K. Miller bize ‘kadınların yazdıklarını gerçekten okuyamamanın, kuramsal açıdan nasıl başka anlamları olduğu’nu göstermiştir. Kadın yaşamlarını okuma konusunda da aynı şey söylenebilir. Klasikleri – erkeklerin yaşamlarını ya da erkeklerin yaşamlarında birer olay olarak kadınların yaşamlarını – okumanın tersine (ki bu okuma kuşaklar boyu süregelen eleştiri etkinliğiyle en ince ayrıntılarına dek geliştirilmiş bir yorumlar çerçevesi içerir her zaman) kadınların yaşamlarının okunması, ‘eleştirel’ ya da yaşam öyküsel sıradanlık kalıbı olmaksızın düşünülmelidir. Bu okumanın icat edilmesi, keşfedilmesi ya da yeniden dile getirilmesi gerekir.”

“Kadının özbenliğini bulması, kendi öyküsüne sahip çıkma hakkına kavuşması genel toplumsal alanda eyleme geçme yetisine bağlıdır.”

“Yeni kadınların yaşamlarının oluşumunda anlatının mı dilin mi eksik olduğunu belirtmem gerekseydi hiç kuşkusuz anlatım eksikliğini vurgulardım. Sorun kadınlara özgü bir dilin bulunmamasından çok kadınların birbiriyle derinden konuşamamalarıdır.”

“Kadınlar için oluşturulan anlatılar metinlere sonra başka metinlere, sonunda kadınların yaşamlarına nasıl girebilir?”

Yukarıda yer verdiğim alıntılar 1992 yılında Yapı Kredi Yayınları’ndan çıkan, Carolyn Heilbrun’un *Kadının Özyaşamını Yazarken* adlı kitabından. Heilbrun, kadın yaşamöyküleri üzerine yaptığı 10 yıllık bir çalışma ile yayımlanmış kadın yaşam öykülerini inceleyerek dönemlere ayırıyor ve kadınların neyi, nasıl söyle(me)dikleri üzerine yeni bir okuma denemesi yapıyor. Kadınların kendi yaşamları üzerinde iktidar kurmakta kullanabilecekleri anlatılardan, metinlerden, konu ve örneklerden yoksun kaldıklarını belirttiği çalışmasında “özellikle tam olarak ancak genel toplumsal iktidara yönelik hareketlerin ışığında görülebilecek olan ‘kadınlara yaraşmayan’ hirs, evlilik, kadınlarla dostluk ve aşk, yaşlanma, kadınlarda çocukluk gibi konuları inceliyor, kadın yaşamöykülerinin içinden.

Kendi öykümüzü ve başka kadınların öykülerini farklı bir yerden okumak belki böylece kendi öykümüzün başka türlü nasıl okunup yaşanabileceği üzerine düşünmede yeni açılımlar sağlayacak bir kitap kanımca.

Bu kitap benim feminizm diyarına ilk ayak bastığımda okuduğum kitap. Virginia Woolf’un biyografileri üzerine bir inceleme yapıyordum. Sonra pek çok kereler dönüp dolaşıp okudum. Yaşamöykülerinin doğrusu ya

tüm öykülerin benim için dile gelmez, lezzette ve tınıda özel, çok önemli bir yeri var ve aslında buradan durup geçmişime baktığımda hep de önemli, vazgeçilmez olageldiğini görüyorum. “Gerçeklik” ve kurmaca arasındaki med-cezir manzaraları şeklinde, gerilimli ve geçişli bu ara alanda yaşıyorum kendi “gerçekliğimi” de.

Neyse, bu kitapla ilişkim üzerinden dillendireceğim öyküye gündelik yaşam her fırsatta, her köşe başında inatla cepheden saldırıya geçerken, anlatım parçalandı, tıkanı ama ben de sanki bu hayatta söyleyecek tek sözüm kalmış gibi bir duyguya kapılarak her defasından yeniden yazının başına geçtim. Tıpkı bu hayatı yaşarken olduğu gibi. Her şeye rağmen oluşturmaya çabaladığımız varoluş alanlarını kuşatmaya hazır duvarlarla karşılaşp, çarpıp, doğrulup ve yeniden, yeniden ayağa kalktığım gibi. Yaşadığı sömürülmeler ve yoksun bırakılmalar sonucunda kendini kurtların yediği bir lahanaya benzeten Camille Claudel, “Ne zaman bir yaprak ortaya çıkarsam, yiyip bitiriyorlar” diye anlatır, yaşamını, kapatıldığı tımarhaneden. Kadınlar her şeye rağmen yaşadıkları hayatlarında gene de bir yaprak çıkarmaya devam ediyorlar.

Artık “gölgenin kadınları”, “sıfır noktasındaki kadın”, “görünmez kadın”, hayatında yakaladığı ışıktan ve kendi sorularından yüce aşk için vazgeçmiş ya da kendi çabalarıyla elde ettiği başarıları şu ya da bu olmasaydı yapamayacağını, zaten aslında bunların tesadüfen böyle olduğunu anlatan, kamusal alandaki başarılarını anlatırken özel alana dair hiçbir yaşantısına yer vermeyen kadın öyküleri okumak istemiyorum. Yeni öykülere ihtiyacımız var bizim, yeni yaşantılara... Kendimiz ve başka kadınlar için sınır durumlarının aşılacağını gösteren yaşam ve anlatı modellerine, “tanımlanmamış kadın olma” yürekliliğinin nasıl edinileceği bilgisine.

Sanırım bunun için öncelikle yazılı ve sözlü ve hatta halen yaşanmakta olan kadın yaşam öykülerini okumak için yeni bir okumayı icat etmek şart. Kadınların kendilerini ifade etme, yaşamlarını yazıya geçirmelerinin önündeki toplumsal baskının yanında kadın ve dil arasındaki sorunlu ilişkiye rağmen böyle bir okuma çabası önemli olacaktır. Çünkü kadın yaşamöyküleri edebiyat ve dilin belirlediği kategorileri bir yerlerinden kırar ve kadın yaşamöyküleri bu kırılma noktalarının içinden yeniden kurulabilir.

Öykü ve yaşamın, gerçeklik ve kurmacanın bu kadar geçişli bir şekilde kullanıldığı bu metinde esas söylemek istediğim; kadının yaşamın tüm kompartımanlarında, tüm varoluş alanlarında eyleme temel oluşturacak her söylemde yerini alabilme, sözünü kurabilme hakkına sahip çıkmasıdır. Bunları yaparken bize gereken anlatılardan ve öykülerden yoksun kalmamak için deneyimlerimizi paylaşmak, tüm zorlanmalara rağmen yazmak ve böylece bu metinlerin başka kadınların yaşamlarına girebilmelerini sağlamak. Kısaca bize yasaklanan öfkemize ve öykümüze sahip çıkmak...

Eksik Etek'in Ankara Hikayesi

Kolektif

Biz üç kadın, Menekşe, Satı ve Gülsen, Engürü Kahvesi'nde oturmuş konuşuyorduk. Dersler yeni bitmişti. Kadın çalışmaları yüksek lisans programı daha başından beri bizim için herhangi bir programdan farklıydı. “Dersleri bitirdik, tezi de yazarsak bu iş bitmiş olur” diye düşünemiyorduk. Bu alana bir kez bulaşmıştık, hayatımıza kendimize değen bir şeydi bu.

Akademia, Kadın Çalışmaları alanında pek çok sorunu fark etmiş ve yaşamıştık. Bunları diğer kadın çalışmaları öğrencileriyle paylaşmak, deneyimlerimizi ortaklaştırmak istediğimizi konuştuk. Hepimizi kesen önemli bir sorun da yazarak kendini ifade etme sorunuydu. Yazabilmek istiyorduk. Bir dergi çıkaralım dedik. Derginin ilk konusu da Türkiye’de Kadın Çalışmaları olsun. Para konusunu konuştuk. Heyecanla işin en güzel yerine geldik. Derginin adı ne olacaktı?

Gülsen, İstanbul’da bir grup kadın tarafından çıkarılan *Eksik Etek* dergisinin Ankara dağıtıcısıydı. *Eksik Etek*’ten Şükran’la bir konuşmasında bizim dergi projesinden söz edince aslında süreç başlamıştı ve kader ağlarını örüyordu. “Neden *Eksik Etek*’i Ankara’da çıkarmıyorsunuz?” sorusuyla başka bir heyecan yaşamaya başladık. Evet hem bir dergi çıkarıyor olacaktık, hem de bir grup feminist kadının çıkardığı dergiyi Ankara’ya taşıyarak yeni bir geleneği başlatıyor olacaktık. Kimsenin tekelinde olmayan, her kadının sözüne açık, ilden ile dolaşarak farklı kadınların sesine ve rengine bürünen ve her defasında değişen bir dergi. Bu neredeyse dergi projesinin kendisinden daha çok heyecan vericiydi. İstanbul dergiyi 1992 yılından beri zor şartlarda çıkarıyordu. Çok yorucu, gerilimli olmasına rağmen dergiyi çıkarma enerjisini hep bulabildiklerini hissediyorduk.

İstanbul kadınları Ankara’ya çağırdık, yine Engürü Kahvesi’ndeydik. Kızılcıca, Şükran ve Rana bize “küçük kızlarını” anlatmaya gelmişlerdi. Bu küçük kız Ankara’da yaşayacaktı. Bizimle büyüyecek, İstanbullu olmanın üzerine Ankaralılığı da katacaktı.

Kader ağlarını örmeyi hızlandırmıştı. Toplanmaya ve ayrıntılı konuşmalar yapmaya başladık. Ancak bir türlü içeriye! girememiştik. Son toplantı hariç. Girince de çıkmamız zorlaştı. Saat 22.00 olmuştu ve biz hala aynı heyecanla fikri firarlarımıza devam ediyorduk. Bu hikayenin esas kızları kadın çalışmaları öğrencileriydi. Ama kapalı bir topluluk olmayı içimize sindiremiyorduk. Çevremizdeki kadınlara haber vermeye başladık. Her toplantıda yeni kadınlar aramıza katılıyordu. Kader ağlarını örerken biz de kendi iletişim ağlarımızı örmeye başladık. Şu ana kadar beş kez toplandık. Artık Ankaralı bir grup kadınız ve şimdilik İlknur, Menekşe, İlknur, Satı, Yeşim, Gülsen, Ebru, Funda, Özlem, Zafer, Çiğdem, Güzin, Melek, Zeynep, Nesrin, Neşe, Nazlı, Cennet, Işık, Türkan, Berna, Nalan, Pınar, Eser ve Serpil bu işten haberdar ve iletişim halinde. İlk toplantımız “Dergiyi niye çıkarıyoruz, beklentilerimiz nedir?” sorusu etrafında döndü. Daha sonra konuştuklarımız, nasıl para bulacağımıza, nerede toplanacağımıza ve bir yerimizin olup olmayacağına dairdi.

